

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Notio & divisio libertatis humanæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

beram, eoquod voluntariè, sponte, ac citra coactionem consentiat, nam *nullam necessitatem actibus liberis formidandam esse, sed solam vim, coactionem, ac necessitatem violentiæ*, ait L. 8. de grat. Chr. c. 19. Thomas Hobbesius uti materialissimum, ita & necessitatem libertatis eversivam professus est in opusculo de *necessitate, & libertate*. Non minùs atrox libertati bellum indixit Antonius Collins in opere: *Recherches Philosophiques sur la liberté de l'homme*. Denique inter ceteros libertatis impugnatores referri merentur Joannes Lokius in Opere de *Intellectu humano*, & Leibnitiuss propter suum *systema Harmoniæ præstabilitæ*.

69. Libertas generatim est immunitas à servitute & subjectione. Tot igitur modis intelligi libertas potest, quot modis accipitur servitus, cui opponitur. Proinde alia est *libertas à peccato*, quæ dicitur *libertas gratiæ*: nam *fuiſtis servi peccati . . . liberati autem à peccato, servi facti estis justitiæ*. Ad Rom. 6. v. 17. & 18. Alia *libertas est à miseria*, cui quis obnoxius est, & vocatur *libertas gloriæ*, quæ in cælo duntaxat erit perfecta. Rurſus alia est *libertas à lege*, cujus vinculo quis constringitur, atque hæc solius Dei propria est, cum creaturæ rationales omnes legum vinculis constrictæ teneantur. Quarta est *libertas à vi & coactione*, sive, ut loquuntur *Jansenistæ*, *à necessitate cogente*, & est potentia, quæ positis omnibus ad agendum requisitis necessariò quidem agit, sed tamen sponte absque vi à principio extrinseco illata, & cogente ad operandum; uti fit in omnibus actibus voluntatis quantumvis necessariis; quoad hos enim voluntatem cogi non posse; ex dictis luculentè

lentè patet. Quinta denique libertas est à *simplici necessitate*: atque hanc Orthodoxi communissimè definiunt, quòd sit potentia, quæ positis omnibus ad agendum requisitis agere potest, & non agere; unde etiam *libertas arbitrii*, vel *indifferentiæ* nuncupatur, cùm sit ad opposita. Hæc iterum duplex statuitur, *exercitii* vel *contradictionis*, quæ est potentia ad actum, & ejus omissionem, veluti ad amorem, & omissionem illius, & *specificationis*, quæ est ad actus specie diversos, veluti ad amorem & odium; vel etiam ad actus disparatos, veluti ad scriptionem & lectionem; prior illa dicitur *libertas contrarietatis*; hæc *ad disparata*. *Essentia libertatis à simplici necessitate* in eo præcisè sita est, quòd sit facultas, quæ positis omnibus ad agendum prærequisitis potest agere, & non agere; ita quidem, ut in sensu composito omnium ad agendum prærequisitorum detur potentia agendi, & non agendi, sive, ut Scholæ loquuntur, *simultas potentia* ad opposita, quamvis dari nequeat *potentia simultatis*, cùm actio & non actio, utpote duo contradictoria, simul & in eodem instanti conjungi nequeant. Manifesta hæc sunt ex *Can. 4. Sess. 6. TRIDENT.* ubi: *Siquis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtinendam justificationis gratiam se disponat, ac præparet; neque posse dissentire, si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, mereque passivè se habere, anathema sit.* Igitur homo in sensu composito gratiæ, potest eidem & consentire, & dissentire, nam sicut homo non dicitur consentire gratiæ nisi

habi-

habitæ; ita nec propriè dissentit gratiæ nisi habitæ. Id quod ipsa Synodus satis declaravit c. 5. *Seff.* cit. cùm dixit, homines nullis eorum existentibus meritis vocari, ut, qui per peccata à Deo averfi erant, per ejus excitantem, atque adjuvantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum justificationem, eisdem gratiæ liberè assentiendo & cooperando, disponantur; ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus S. illuminationem; neque homo ipse nihil omnino agat inspirationem illam recipiens, quippe qui illam & abjicere potest; neque tamen sine gratia Dei movere se ad justitiam coram illo liberâ suâ voluntate possit. Præterea hominem in sensu diviso dissentire posse aut gratiæ intrinsecè necessitanti, aut delectationi victrici, neque Lutherus & Calvinus negarunt, neque Jansenius: quorum tamen doctrinam ceu libertati infensam Ecclesia damnavit. Et numquid causa necessaria in sensu diviso prærequisitorum agit? ignis non applicatus num lignum consumit? quod igitur illam inter & causam liberam discrimen statues?

a) Confundi non debent voluntas humana, & liberum hominis arbitrium; nam ea etiam volumus, quæ ex simplici necessitate antecedente volumus; proinde voluntas latius patet, quàm liberum arbitrium: neque etiam hoc præcisè dici potest æquilibrium voluntatis, quia hæc sæpe libera est, tametsi in unam partem magis, quàm in alteram propendat, teste experientiâ.

ß) Libertas propriè talis cùm sit potentia proximè expedita ad utrumque oppositorum, importat indifferentiam: quod enim potest agere, & non agere, est indifferens ad utrumque. Triplex autem indifferentia distingui solet, objectiva, estque judicium indifferens, proponens objectum cum aliqua ratione mali, vel non cum omni ratione boni.

Judi-

Judicium hoc quamvis in agente prærequiratur, ut libertatem exerceat; non tamen sufficit, quia posito hoc judicio indifferente de objecto in intellectu humano, Deus necessitare voluntatem potest ad illius objecti amorem, quo facto objectum necessariò amabit voluntas, licet in intellectu judicium indifferens extet. Unde etiam *Calvinus* alique *HH.* tamquam libertatis hostes ab Ecclesia damnati sunt, tamen si judicium hujusmodi indifferens non negarent. Alia est indifferentia *passiva*, in eo sita, quòd voluntas subjecti instar actionem ceu formam recipere queat. Et neque istam *Lutherus* & *Calvinus* inficiati sunt. Igitur indifferentia *activa* libertatem constituit, quæ est ipsa potentia agendi, & non agendi.

2) *Fanseniani* ubi *liberum* id esse dicunt, quod sui Juris & potestatis est; illud verò in nostra esse potestate, quod, cum volumus, facimus; re ipsa liberum arbitrium & voluntatem pro uno eodemque accipiunt: cum enim voluntas quoad actus suos elicitos vim & violentiam pati nequeat, nullâ ratione cogi potest, ut velit; igitur volitionem in sua potestate habet; proinde hæc illi libera est, quia coacta non est. Ita illi Quam quidem *liberi* notionem à *Luthero* & *Calvino* mutuati sunt. Id ipsum ante *Fansenium* docuerat *Bajus*, ut liquet ex hac ejus propositione 3^{ia}, damnata à *PIO V.* & *GREGORIO XIII.* *Quod voluntariè fit, etsi necessariò fiat, libere tamen fit.* Cui consona est hæc *6ta* pariter damnata: *Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.*

Libertas spectari potest vel *in actu 1mo remoto*, 70. estque ipsa voluntas ex se apta ad determinandum Præ- sese ad opposita; vel *in actu 2do*, & est ipse actus requi- ita libere elicitus, ut positus omnibus ad agendum sita ad liber- prærequisitis omitti potuisset; vel *in actu 1mo proximo*, quatenus dicitur potentia proximè expedita tem. ad opposita vel contradictionis, vel contrarietatis. Hæc potentia ut habeatur, ex dictis requiritur 10. potentia non solum passiva actum aliquem recipiendi, sed etiam activa, sive potestas illum ipsum